

Cimborona

ÓGYERMEKEK KÉPES HETI LAPJA
Főszerkesztő: BENEDEK ELEK.

TARTALOMJEGYZÉK:

Cimkép: *Balaton partján.* Verssel. – Benedek Elek: *Azok a gyermekek.* Vers. – Tolsztoj Leo: *Az ördögfiu, meg egy karaj kenyér.* Mese. – Csürös Emília: *Vereczkey István apródja.* Elbeszélés a törökvilágból. – Elek nagyapó: *Mese egy kis mókuskáról s egy kis fiúskáról.* – Farcádi Sándor: *Varázs esett Hamu Jutkán.* Vers. – Tamás érdeklődik: *A föld melegéről.* – Elek nagyapó: *Krokodilus Jeremiás betegsége.* – Balázs Ferenc: *Cseresznyemag, Megymag.* Mese. – Jani bácsi: *Hasznos szórakoztató a levegőről.* – Heltmann Ervin: *A mezei tündér.* Mese. – Baumgarten László: *Palkóról.* Vers. – Elek nagyapó: *Szükség.* Mese. – Avar Gyula: *Apró mesék.* – *Fejtörő.* – *Elek nagyapó üzeni.* – Mellékleten: *Kertész Mihály: Szökés a teknőben.* (Két kicsapott diák kalandjai a Tiszán.)

Ósvár
1923

A Cimborát a Szabadsajtó könyvnyomda és lapkiadó részvénytársaság, Szatmár, adja ki. ○○○○○○○○○○

A Cimborát Kisbaczonban Benedek Elek nagyapó szerkeszti, leveleiteket, rejtvénymegfejtéseiteket az ő címére küldjétek. Elek nagyapó pontos címe: Batanii-mici (Kisbaczon), utolsó posta Batanii-Mare (Nagybaczon) Háromszék megye. ○○○

A Cimborát úgy rendelhetitek meg, ha levelező-lapot irtok Szatmárra, a Cimborá kiadóhivatalának, amelyben kérietek a lap megindítását. Ugyanakkor postautalványon küldjétek be egy negyedévi előfizetési díjban 50 leut. ○○○○○○○○

A Cimborát csak az az előfizető kaphatja állandóan és pontosan, aki az előfizetési díjak pontos beküldéséről gondoskodik.

A Cimborából szívesen küldünk bárkinek és bárhová mutatványszámot. Aki még nem ismeri Elek nagyapó pompás gyermeklapját, kérjen tőlünk mutatványszámot és mi ingyen azonnal küldünk is. ○○○○○○○○○○○○

A Cimborá hetenként, vasárnap, husz oldal terjedelemben jelenik meg és benne minden olvasó megtalálja a maga olvasmányát. A Cimborá apró elemisták számára éppen úgy közli a maga meséit, verseit, humoros elbeszéléseit, mintahogy gondoskodik a nagyobb diákok és diák-leányok olvasnivalójáról is, akik részére regényeket, ismeretterjesztő cikkeket, komolyabb tárgyú elbeszéléseket közöl. ○○○○○○○○○○○○

A Cimborát szeressétek, olvassátok, terjesszétek
A Cimborá előfizetési ára Románia területén negyedévre 50 leu, félévre 100 leu, egész évre 200 leu; Csehország területén negyedévre 10, félévre 20 és egész évre 40 csehkorona.

A Cimborá első félévi bekötési táblái elkészültek. A csinos és tartós bekötési táblák ára 30 leu és 5 leu postaköltség. □□□□□

Ha támogatni akarjátok munkánkat, közöljétek a kiadóhivatallal a Csehszlovákiában lakó és veletek egykoru kis cimboráitok pontos címét.

INGYEN
küldjük minden előfi-
zetőnek a CIMBORÁT
EGY ÉVIG

ha az illető előfizető a maga városában tiz új előfizetőt szerez és beküldi az új előfizetőknak legalább egy félévre szóló előfizetési díját.

INGYEN
küldjük minden előfi-
zetőnek a CIMBORÁT
EGY FÉLÉVIG

ha az illető előfizető a maga városában öt új előfizetőt szerez és beküldi az új előfizetőknak legalább egy félévre szóló előfizetési díját.

INGYEN megküldjük minden előfizetőnek Benedek Elek: Ócsike könyvét, ha az előfizető négy új előfizetőt,

INGYEN megküldjük minden előfizetőnek Balázs Ferenc: Mesefolyam vagy Kertész Mihály: Senki Tamás című könyvét, ha az előfizető három új előfizetőt, ♡ ♡ ♡ ♡ ♡ ♡ ♡ ♡

INGYEN megküldjük minden előfizetőnek Benedek Elek: Híres erdélyi magyarok című könyvét, ha az előfizető két új előfizetőt és ♡ ♡ ♡ ♡

INGYEN megküldjük minden előfizetőnek Monoky Sándor: Tündérmese című könyvét, ha az előfizető egy előfizetőt szerez és az új előfizetőknak legalább is egy félévre szóló előfizetési díját beküldi. ♡ ♡ ♡ ♡

Hisszük, hogy e szép ajándékok még fokozottabb mértékben ösztönözni fognak benneteket arra, hogy, mint eddig is tettétek, a Cimborá olvasó tábora részére minél több olvasót szerezzetek. ♡ ♡ ♡ ♡ ♡ ♡ ♡ ♡

Szép feladatotokhoz a CIMBORÁ kiadóhivatala sikeres munkát kíván.

A Cimborá ez évi január, február márciusi és áprilisi számai teljesen elfogytak. Ezekkel a számokkal senkinek sem szolgálhatunk. □ □

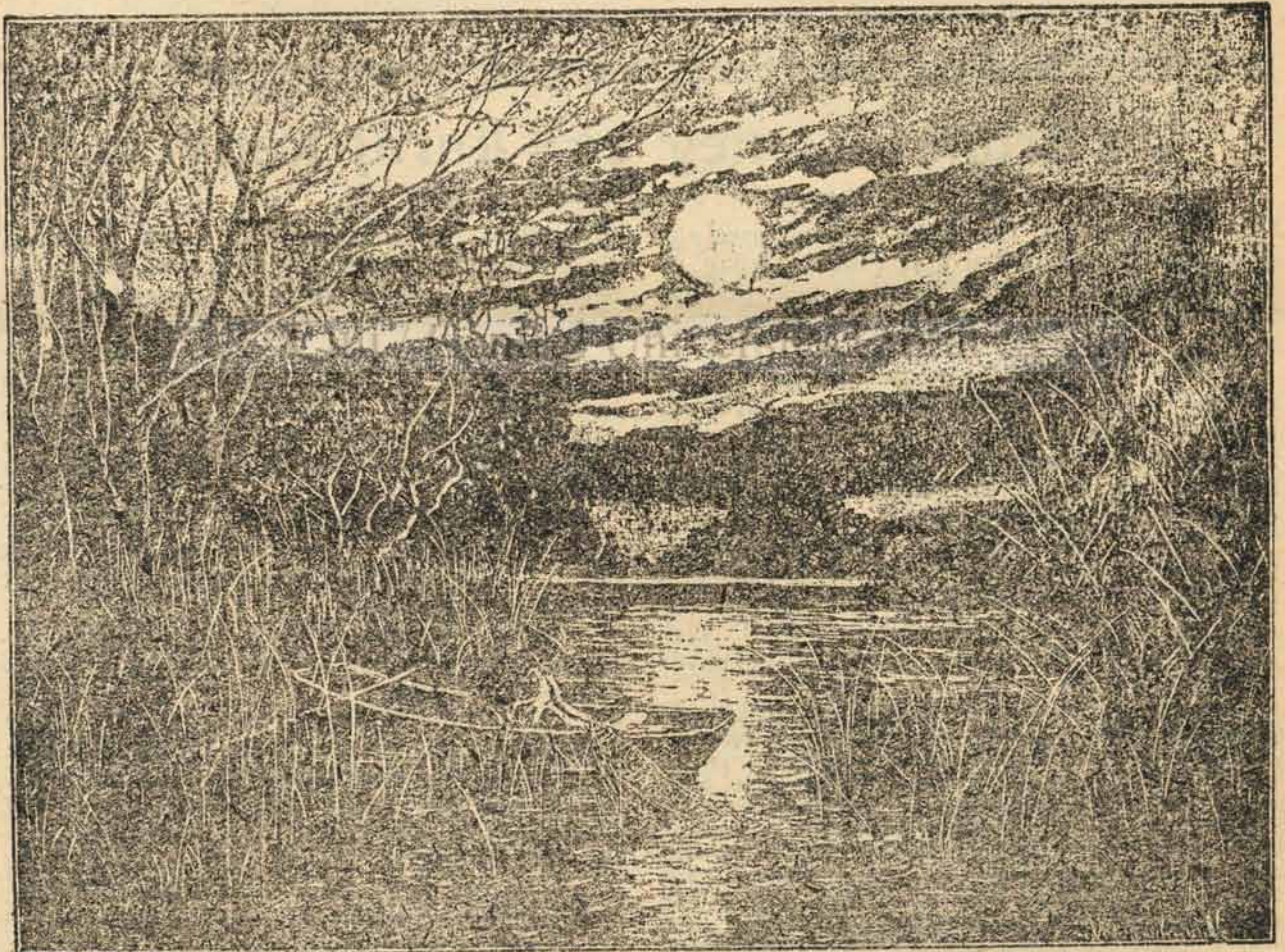
Junius harmincadikán lejárt a második negyedév. Ne mulasszátok el az előfizetési díjaitokat beküldeni, mert kénytelenek leszünk a lap további küldését beszüntetni.

LAPTULAJDONOS ÉS KIADÓ
SZABADSAJTÓ KÖNYVNYOMDA ÉS LAPKIADÓ R.-T. SATMAR.
A LAPOT A NYOMDAVÁLLALAT BAIJA-MAREI (NAGYBÁNYAI) FIÓKJÁNAK GYORSZAJTÓJÁN NYOMJÁK
A SZERKESZTÉSÉRT DÉNES SÁNDOR FELEL.
A SZINES CIMLAPOKAT ÓCSVÁR REZSŐ RAJZOLTA.

CIMBORA

70 GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA.

Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

A BALATON PARTJÁN.

Mesterházy Kálmán
rajza.

Balatoni halász legény,
Egész nap halászat szegény.
Hálót hányszor kiemeli,
Százszor üres, egyszer telli!

Hej, hogyha ez rajtam állna,
A szerencse hozzá szállna:
Hálót hányszor kiemelne,
Hallal mindig tele lenne!

AZOK A GYERMEKEK!

— Irta: BENEDEK ELEK. —

Amikor a tavasz meleg nyárba hajlik,
Nincs boldogabb ember kerek földön nálam,
Kertemben madárdal s gyermeklárma hallik,
Csakugy fürdik lelkem a nagy boldogságban.

Mire mindig vágytam, ime, azt elértem:
Van szép lombos kertem s kik unokák benne;
Ulők a fák között a nagy karosszékben,
Nem bánt az öregség, vagyok jókedvembe.

Mit mondok: öregség! Messze van az tőlem,
Versenyt futok én még mind az unokákkal.
Hej de híres futó lett volna belőlem!
Nyargalok mint a szél árkon-bokron által.

Ha ők parancsolják: felmászok a fára;
Hogyha meg úgy tetszik: kazal tetejére.
Együtt csuszkálunk le a kazal aljára,
Jó nagyanyóknak nagy rémületére.

Hátha még azt látná a jó nagyanyóka,
Amikor gázolunk a patakon átal!
Mintha csak hallanám: ó, ó, nagyapóka,
Azok a gyermekek mit tesznek magával!

Mit tesznek, mit tesznek... hadd tegyék a drágák,
Lám, lám, alighogy volt, vége már a nyárnak.
Ma még együtt masszuk a gyümölcsfák ágát,
Holnap már szegénykéék messze földön járnak.

Hallom már a füttyét a gőzparipának,
Még egy perc és velük messze-messze szárnyal...
Sir nagyanyó s én is sirva mondom: lám csak,
Azok a gyermekek mit tettek magával!

(Kisbaczon.)

Az ördögfiu, meg egy karaj kenyér.

— Tolsztoj Leo, a nagy orosz író meséje.* —

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy gazdálkodó ember. Nem volt valami gazdag, de nem volt éppen szegény sem. Pár hold földcsékéből, szorgalmas munkája után, becsületesen megélt.

Egy szép tavaszi reggel befogta két kis mokány lovát, tarisznyájába tett egy karaj kenyeret és kiment szántani. A mezőn egy bokor alá letette a tarisznyát, ráterítette a gubáját, mert az előrelátó ember a gubát sose hagyja otthon — és szántani kezdett.

Eljött a dél. Lehuzta a lovakról a hámat, kicsapta őket a legelőre és ő maga elment a gubához, hogy megebédeljen. Felveszi a tarisznyát, hát látja, hogy a kenyér nincs sehhol. Nézi, kutatja, rázza, kiforgatja, de a karaj kenyér

csak nincs. Igen csodálkozott ezen a gazda. Mert csodálatos dolog is! Egész délelőtt senki sem fordult meg a mezőn és a kenyér mégis eltűnt. Ez csak az ördög munkája lehet. Hát az is csinálta. Egyik legügyesebb ördögfiu feljött a pokolból és míg a gazda szántott, elcsente a kenyeret. Aztán elbujt egy bokor mögé és onnan leste, hogyan jön majd méregbe a gazda, hogyan fogja szidni az Istent és emlegetni a poklot.

A gazda pedig szeliden így szólt:

— Eltűnt biz' ez, de nem baj, nem halok éhen. Aki elvitte, bizonyára éhesebb lehet, mint én. Válgék egészségire!

Elment a kuthoz, ivott egy jót, aztán lepihent, majd újra befogott és nótázgatva tovább szántotta a földjét.

Az ördögfiut a guta környékezte, mikor látta, hogy a gazdát nem tudta bűnre csábítani. Nagy mérgében csak úgy fujta magából a kénes lángot és elloholt Luciferhez, elmondván neki, hogy fent a földön szántogat egy orosz ember, aki, amikor elvitte tőle egyetlen karaj kenyerét, ahelyett, hogy káromkodott volna, csendesen csak annyit szólt: Válgék egészségére!

Lucifert úgy elfutotta a méreg, hogy szerette volna két szarvával feldönteni az egész világot.

— Ha az a paraszt ebben az ügyben győztes marad, — ordította az ördögfiura — akkor te magad vagy a hibás! Nem érted a mestersegedet. Mi lesz velünk, ha az emberfajta enynyire megjámborodik! Miből fogunk megélni? Ezt nem hagyhatjuk annyiban. Menj vissza és szolgálj meg azt a karaj kenyeret! Ha három év alatt el nem csábítod azt a parasztot, szentelt vízben foglak megfürdetni,

* Tolsztoj Leo gróf az oroszoknak egyik legnagyobb írója volt. Nemcsak írásaival, hanem élete példájával és erkölcsi tanításaival is óriási hatást tett az emberek lelkére az egész világon. Azt hirdette, hogy az ős kereszténység erkölceihez, egyszerű és tiszta hitéhez, testvéri vagyonszövéséhez kell visszatérni. Nagy vagyona, hatalma, birtokai voltak, de paraszt-zubbonyban járt, egyszerűen élt, szántott-vetett és maga készítette a lábbelijét. Írásaiért sohasem fogadott el pénzt. Kis falujában, Jasznaja-Polyánán huzódott meg, iskolát alapított a paraszt gyerekeknek, abécés könyvet írt nekik és maga tanította őket. Az emberek ezrével zárandokoltak hozzá mindenünnel, hogy az élet nehéz kérdéseiben tanácsait kérjék; levélben, ismeretlenül is ezren meg ezren fordultak hozzá s ő mindenkinek szeretettel válaszolt. — Felnőtt korotokban okvetlenül olvassátok majd el nagy regényeit, a „Háboru és békét“, a „Karenina Annát“, a „Feltámadást“. De nem kevesebb gyönyörűséggel olvashatjátok most azokat az egyszerű kis történeteket, amelyeket élete vége felé írt a népnek és a gyermekeknek. Akkor már bűnös és hiábavaló dolgoknak tartotta a regényeit. Ebben nem volt igaza; de annyi bizonyos, hogy ezek a kis történetek, amiket nem művészi, hanem erkölcsi célból írt, mégis csak tökéletes művészi alkotások.

Az ördögfiu megijedt a szentelt víztől, felbujt ismét a földre és ugyancsak törte a fejét, hogy hogyan is hozná helyre a hibát. Egyszer csak odakap a homlokához, ahol a szarva kezd nőni és felkiált: Megvan! Mert addig gondolkozott, míg kisütött valamit.

Atváltozott jó emberré és beállott a gazdához szolgának. Hűségesen dolgozott és úgy beférkőzött gazdjába bizalmába, hogy szava lett a gazdaság vezetésében is. Az első évben — tudta, hogy forró nyár következik — azt tanácsolta, hogy lapos földre vessék a búzát. A mások vetését kiégette a nap, az övék olyan volt, mint a kőfal és csak úgy ontotta a szemet. Megélték ujig, sőt még maradt felesleg is. A második évben — tudta, hogy vizes lesz a nyár — azt javasolta, hogy hegyoldalba vessék a búzát. Másoké lefeküdt, elrohadt, nekik most is sok és gyönyörű gabonájuk termett. Két éven át annyi élet felhalmozódott a gazda kamarájában, hogy már azt sem tudta, mit csináljon vele.

Az ördögfiu rábeszélte a gazdát, hogy a felesleges gabonából főzzön pálinkát. Mindjárt meg is tanította rá. A gazdának tetszett az ital. Maga is alaposan belekóstolgatott és a szomszédokat is ivásra csábította. Az ördögfiu pedig nagybűszkén lement Luciferhez és jelentette neki, hogy immár megszolgált a karajt. Lucifer feljött vele, hogy megnézzze.

A gazda a szomszédokkal és barátokkal egy hosszú asztalnál ült és ugyancsak fogyott a pálinka. A felesége hordta körül. Egyszer megbotlott az asztal lábába és kiloccsantotta a pálinkát. A gazda italtól tüzes arcát még pirossabbra festette a méreg.

— Azt a . . . hát moslék ez!? Hogy mersz kiönteni ilyen jó italt?

Az ördögfiu oldalba lökte Lucifert.

— Nézd csak, ez már nem kenyér, ezt bezzeg sajnálja!

A gazda ellökte az asztaltól az asszonyt és maga igyekezett felszolgálni. Jött egy szegényebb gazda, aki azonban nem volt meghiva, illendően köszönt és leült, hogy ő is igyék. Ült, ült, szinte már a nyála csurgott az ital után, de a gazda nem töltött neki, hanem csak úgy morgott magában:

— Hát mindenki számára égetem én a pálinkát?

Ez is tetszett Lucifernek. Az ördögfiu pedig lelkendezett:

— Megállj csak, mi jön még ezután!

Ittak a vendégek, ivott a gazda is. Elkezdtek egymást dicsérni, egymásnak hizelegni és össze-vissza hazudozni. Hallgatta Lucifer és elismerőleg tekintett az ördögfiura.

— Ha — mondta — az italtól egymást így fogják ámitani, akkor mindnyájan a kezeinkbe kerülnek

— Várj csak, — szolt az ördögfiu — hát

még mi lesz, ha a második poharat is megiszszák. Most még csak rókák módjára akarják egymást rászedni, de nézd csak, mindjárt gonosz farkasokká lesznek.

Megitták a második poharat és beszédjük hangosabbá és durvábbá vált. A sima beszédek helyett civakodni, huzalkodni kezdtek és betörték egymás orrát. A gazda is civakodásba elegyedett és őt is elverték.

Lucifer nézte és ez is tetszett neki:

— Nagyszerű!

Az ördögfiu pedig azt mondta:

— Várjál csak, mi jön a harmadik pohár után! Most farkasok voltak, de nyomban disznókká lesznek.

A mulatozók megitták a harmadik pohárral és teljességgel megvadultak. Morogtak, kiáltoztak, maguk sem tudták, hogy mit és egyikük sem hallgatott a másokra. Majd elszaladtak egyesével, kettesével és az utcán mindenikük elvágódott. A gazda ki akarta kisérni őket, de a küszöbön orra bukott és disznó módjára fetrengett a sárban. Ez tetszett még csak Lucifernek.

— No — mondja — jó italt eszeltél ki, megszolgáltad a karajt. De mondd csak, hogyan csináltad ezt az italt? Bizonyára úgy, hogy először rókavért eresztettél bele. Ez a parasztot ravasszá tette, mint a róka. Aztán farkasvért, amitől megvadult, aztán pedig bizonyosan disznóvért kevertél hozzá, amitől disznóvá lett.

— Nem, — mondta az ördögfiu — nem így tettem. Csak tanácsot adtam neki, hogyan szerezzen gabonafölösleget. Az állati vér mindig bennevan, de alszik, ha csak annyi gabonája terem, amennyire szüksége van. Akkor még az utolsó falatját sem sajnálta, de mihelyt fölöslege volt, azon kezdte törni a fejét, hogyan mulatozzék. Es felvidulásul megtanítottam pálinkát inni. Mikor pedig az ég adományából mulatozás kedvéért pálinkát kezdett főzni, felforrt benne a róka, farkas és disznó vére. Most ahányszor csak pálinkát fog inni, mindig állattá lesz.

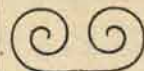
Megdicsérte Lucifer az ördögfiut, megböcsátotta neki, hogy a kenyérrel ügyetlenül meszterkedett és legfelsőbb szolgálattelveői közé sorolta.

A CIMBORA 1923. évének első félévében megjelent összes száma

diszes kötésben

kaphatók.

A 400 oldalas kötet ára 120 leu. Az összeg előzetes be-
küldése ellenében vagy után-
vét mellett szállítja a Cimbora
kiadóhivatala — Szatmár.

Vereczkey István apródja.

(Történet a törökvilágból.)

— Irta: Csűrös Emília. —

Hallod-e, István, csak annyit mondom neked, hogy valamiképen tégy túl azon a gyerkőcön, mert különben, Allahra mondom, nem állok jót a kuriáért!

Ezt a vitéz Ali basa a méregtől egészen kipirulva mondta. Merthát jóbarátságban volt ő a szentmiklósi gazdag földesurral, szeretett vendégeskedni nála, a finom borait is elfogadta, amit ajándékba kapott tőle, csak ha a leányos képű Karsai Somát, Vereczkey apródját látta, — olyankor még a szeme is vérben forgott.

Vereczkey jól eltitkolta a szája szélén ingerkedő mosolyt és homlokát összeráncolva ijedten kérdezte: Mit csinált már megint az az imponzor?

— Az az imponzor? — rikácsolt Ali basa — azt én kerékbe töretem, felnégyeltetem és végül elküldöm a sztambuli rabszolgapiacra.

Mert furcsa világ volt ám az, amikor Vereczkey István ott ült Ali basa futórózsás kerti házában és titkos mosollyal hallgatta Soma urfi gaztetteit. Bizony furcsa világ volt az! — Elindult a Marmara tenger partjáról egy néhány százezer turbános, kontyos atyafi és úgy beletelepedtek a Tisza-Duna tájára, mintha sosem lettek volna másutt. Izlett nekik a foszlósbélű magyar kenyér, jobban mint a pilóf. A bort is úgy megszerették, hogy sokan bizony többet voltak részeg, mint józan állapotban. Mert hát tudta ám azt a hatalmas Mohamed próféta, a törökök vallásalapítója, hogy miért tiltja el hiveit oly szigorúan a bortól. Nem török konty alá való ital az! — Csakhogy a Magyarországra szakadt Alik, Mehemed jusszufok úgy fogtak ki a próféta bölcsességén, hogy mielőtt ivásba fogtak, hatalmasat rikkantottak. Ez arra való volt, hogy a lélek menjen le a fejükből a lábukba és ne ártson neki a bor. Hát nem is ártott. — Soknak örökre a lábában maradt a lelke, — sosem józanodott ki.

De Ali basa nem volt éppen ilyen részeges, bár nem vetette meg, sőt szívesen iddoggálta Vereczkey uram arany színű borait. Most is ott ültek a kerti házban, öblös kancsó előttük és két lakupa. (Mert akkor még nem volt ám minden asztalon üveg pohár! — A király is csak a születésnapján ivott üveg pohárból.)

Vereczkey uram abból az alkalomból kereste fel Ali basát, hogy a reá rótt adót pontosan aranyban lefizesse neki. Mert pontos ember volt Vereczkey István, — de az adóval mégis más okból jelent meg ilyen pontosan. Nagyon jól tudta ő, hogy mi rossz fát tett a tüzre Karsai Soma, de hallgatott bölcsen és hagyta a basát, hogy puffogó mérges szavakkal könnyítsen a bosszuságán.

— Te, István! Mondd meg annak a gézen-guznak, hogy a szemem elé ne kerüljön, mert a saját két kezemmel tekerem ki a nyakát.

— Dehát, nem mondanád meg nekem, bölcs Ali, mit tett megint az a fickó, hogy börtönbe zárassam és két hétig kenyérhéjon tartsam az ebadtát!

— Mit? Te ne tudnád? Hát tegnap nem jártak nálad az adószedők?

Vereczkey uram szörnyen elbámul: — Nálam? Hiszen akkor nem jöttem volna ma személyesen.

Ali basa csak elmeresztette savószínű gurgulaszemét és a szája is tátva maradt: Há . . . hát . . . nem nálad voltak? Nem te vendégelted meg mind a husz emberemet? Nem? Nem a te diákok üzente nekem, hogy fagy meg dögvész járt arra és csak jövőre küldjek újra adóért? Nem a te diákok keze volt abban, hogy még egy tyukot sem találtak embereim az egész faluban? Tudom én nagyon jól, honnan fuj a szél! Te emberséges ember vagy, István. Mindig megfizeted az adót és sosem uszítod a kutyáidat az embereimre, — de a diákokat kerékbe töretem. Érted? Kerrékbe törretem!!

Vereczkey tettetett ijedtséggel felelt: Engedj meg, bölcs Ali, de az egész dolgot nem értem. Itt téged bolonddá tartanak. A te embe-reid sohasem jártak Szentmiklóson! Ki tudja, hova vitte őket a bor, amit a legelső kocsmában bizonyára nem kupicákból üritettek, hanem akkora kancsókból ni! — És meglökte az öblös cserépkancsót, hogy majd lefordult az asztról. Ali basa ijedten kapott utána, visszaállította gondosan és végigsimitotta a homlokát.

— Nem értem, nem értem! . . .

Vereczkey István is ezt mondta, pedig nagyon is jól értette a dolgot. Nagyon jól tudta, hogy Karsai Soma volt az, aki szíves kínálgatásával berugatta a basa katonáit az első kocsmában és ugyancsak ő vitte el őket a szomszéd faluba, ahol a feketehimlő pusztítása óta egy lélek sem lakik. Aki életben maradt, az is elköltözött másfelé, — ott hát csakugyan nem kaptak még egy tyukot sem a házak körül. A megvendéglés meg abból állott, hogy áthordott az imponzor 3 birkát, kenyeret, meg egy hordó bort az egyik lakatlan házba, amiből aztán torkig laktak a janicsárok. Nagyon jól tudta ezt Vereczkey István, azért jelent meg olyan pontosan a maga adójával.

Ali basa izzadt, prüszkölt és nem tudta, mit kezdjen. Végül nagyot kiáltott: Üszküb!

Vörös turbános, kék kaftános szolga hajlongott befelé az ajtón. De mielőtt megszólalt volna a basa, hirtelen, mintha szélvész kerítette volna oda, betoppant a diák. Vörös saruja szürke volt a portól és gyűrött köpenye elárulta, hogy csak most pattant le a lóról, melyre odahaza Szentmiklóson nagy hirtelen vetette rá magát.

Tisztességtudóan meghajolt és csengő hangon mondta: Légy üdvözölt, Ali basa!

Ali basának torkán akadt a szó. Ha az égről bukfacezve nyakába szakadt volna a garabonciás diák, akkor sem lett volna jobban meglepve.

Karsai Soma meg egyenesen, mint a cövek megállt szemben a basával és mintha a legtermészetesebb dolog volna a világon, így szólt: Azért jöttem ide, ó hatalmas Ali basa, mert hallottam, hogy haragszol reám és félttem, hogy helyettem az én nagy jó uramon töltöd ki a bosszudat. Azt is tudom, miért haragszol és azért jöttem, hogy büntess meg, ha bűnösnek találsz.

Ali basa csak a nyakához kapott és két ujjával tágitotta a kaftánja zsinórját, mintha szoritotta volna. Pedig nem attól volt kék az arca, — de szólni nem tudott. A diák folytatta: Reám haragszol, bölcs Ali basa, azért, mert korhely katonáidat olyan helyre küldted adót szedni, ahol még sosem jártak. Tehetek én róla, hogy eltévedtek? Azért is reám haragszol, mert az idén a hetedik adót, amit kiróttál Szentmiklóásra, még nem adták meg. Én vagyok-e vajjon az oka annak, hogy a kalász nem hétszer érik egy évben, csak egyszer? — De azt mondom, Ali basa, köszönd meg a te Istenednek, hogy eltévedtek a katonáid és nem jöttek be Szentmiklóásra, mert onnan nemhogy adóval, de még adó nélkül sem jöttek volna vissza soha! Az emberek el vannak keseredve és ha nem lenne kaszájuk meg baltájuk, botokkal vernék agyon katonáidat. Ne küldj husz embert az adóért Szentmiklóásra, hatalmas Ali basa. Küldj csak kettőt — de egyszer egy évben, ahogy igazságos. Meglátod, egy szem buza sem fog hiányozni. Mert emberséges nép a szentmiklósi. Nemzetes nagy uramtól tanulja a becsületet. Megérdemli, hogy te is emberségesen bánj vele, Ali basa!

Ezzel sarkon fordult és ahogy jött, olyan

hirtelen el is tűnt. Mire a basa annyira magához tért, hogy felkelhetett a székéről, Vereczkey István diákapródja már tul volt a város határán és igazán hasonlított a garabonciáshoz lobogó köpenyével és habzó paripájával.

Vereczkey István némán rázta a fejét, de valami meleg bizsergést érzett a szive körül. Ali basa csak nagy későre szólalt meg. Az ajtóban állott és még mindig a diák után nézett, de igen halkán mondta, mint aki maga sem hiszi: Kerékbe töretem . . .

Nem volt rossz ember a basa, csak török volt. És ott boroztak éjjel utánig Vereczkey Istvánnal a kerti házban.

Szentmiklóson nagy riadalom fogadta az apródot. Enikő, a Vereczkey-kastély egyetlen virágszála, szinte repült le a lépcsőkön: — Mi van atyámmal? Beszélj hamar, Soma!

A diák legyintett: Reggel előtt aligha látjuk. Erősen méregetik a basával, melyik nehezebb: az üres vagy a tele kancsó.

— Ott voltál? Láttad?

— Mint azt a Máriásoszlopot. Ott álltam köztük.

— De hogy jutottál oda? Nem fogtak el?

— Volt eszükbe! Bementem, ott voltam és kijöttem. Ide meg aligha jönnek ezidén adóért!

Mire reggelfelé begördült a nemzetes ur kocsija az udvarba, első utja Somához vezetett. Meg akarta szorítani kis apródjának a kezét. De üres volt a szaba. Valahol a gyümölcsösben feküdt Soma, ahol addig nézte a hulló csillagokat, amíg elaludt és hullámos szőke haja elvegyült a harmatos fűvel . . .

(Kolozsvár.)

Mese egy kis mókuskáról s egy kis fiucskáról.

Apró unokáinak meséli Elek nagyapó.

Ókus, mókus, kicsi mókus, róla mondok mesét mostan, itt szereztem s itt is irtam Kisbaczonban. Hát, hol is volt, messze, messze, hegyen innét, tengeren túl, hol a kurta farku malacka тұr, volt egy erdő, sűrű erdő, a közepén pusztaság, annak a közepén egy nagy fa, nagy fának kilencven vastag ága, kilencven vastag ágának kilencven-kilencven vékony ága, kilencvenedik vastag ágának éppen a kilencvenedik vékony ágán — hej, mit gondoltok, hogy mi volt? Nem volt azon semmi más: lompos farku, ürge-fürge, icipici mókuska. Az ám, ürge-fürge volt, a füle meg szürke volt.

Hipp, hopp jobbra, hipp, hopp balra, ugrott-bugrált a mókuska egyik ágról a másikra, közbe a mogyorót kopogtatta, ropogtatta s mo-

gyorócska héját a földre hullatta. Hiszen, ha lehullatta, éppen jókor hullatta, mert arra járt egy fiucska, kinek neve Gyuluska: mogyorócska héja esett kalapjára, s bezeg hogy Gyuluska felnézett a fára. Hej, Uram, Teremtőm, megijedt Gyuluska, kalapját lekapta, nézte, mi van rajta, s hát a karimáján mogyoróhéj hengergőzött, miről nyomban meggyőződött!

— Hát ez aztán mi a csuda? Ilyet nem látott Pest-buda, pedig az nagy város, Ujpesttel határos, — Gyuluska így szóla — hiszen bükkfa ez a nagy fa, mogyoró nem terem rajta, s mégis mogyoróhéj hull róla! Ilyen csudát még nem láttam, pedig Brassóba is jártam! Nézett, nézett fel a fára, végig nézte a kilencven ágat, a vastagot, aztán kilencvenszer kilencven ágat, a vé-

konyat, s hát halljatok csudát, a kilencvenszer kilencvenedik vékony ágon, annak is a tetején megpillantá a mókuskát, meg bizony!

Hej, nagyot sikoltott örömeben Gyuluska s felkiáltott mókuskához:

Mókuskám, mókuskám, aranyos mókuskám,
Jere le, jere le, ne félj, nincsen puskám!

– Csakugyan nem bántasz? – kérdezte az ürge-fürge, füle szürke mókus s alább ugrott egy ággal.

Felelte Gyuluska:

Nem bántalak, nem biz' én,
Nem én, Isten ugy segít'!

Hitt a kicsi mókus Gyuluska szavának, s nem is ugrott többet, éppen kettőt-hármat, no meg egynehányat, lent volt a fa alatt, Gyuluskához szaladt, s kérdé, amint következik:

Hol jársz itt, jó fiu, hol a madár se jár?
Tán bizony szűk neked a bacsoni határ?

– Azért járok itt mókuska, akképpen felelt Gyuluska – mogyorót keresek az édesanyámnak, adj nekem bár hármat!

Hej, nagyot kacagott erre a mókuska!

– Itt keresel mogyorót a bükkös erdőben!? Ó, de jó, ó, de jó! Mogyorófán terem ám a mogyoró! Jere csak velem!

Azzal elindultak, mentek, mendegéltek árkon-bokron átal s addig mentek, mendegéltek, egy szép domboldalra értek. Hiszen volt itt mogyoró! Tele volt ez a domb mogyoró bokorral, tele minden bokor piros mogyoróval! Egyet ugrott, kettőt szökött a mókuska, fönt termett egy bokor tetején, állt a két hátsó lábára, két elsővel az ágakat rázta, rázta s kipp, kopp, kipp, kopp, hullott a sok zörgő-börgő mogyoró. Aztán ugrott bokorról-bokorra, ágról-ágra, rázta, rázta, rázogatta s egyszerre csak teli volt a tarisznya. Fel is szólt Gyuluska: Elég már mókuska! Tele a tarisznya!

Felelt a mókuska:

No, ha tele,
Haza vele!

Azzal leugrott a bokorról s indult hazafelé.

– Nem addig a! – szólt Gyuluska. Tied a mogyoró fele!

– Mit? Az enyim? – kacagott az ürge-fürge, füle szürke mókus. – Hoz nekem az édesanyám eleget, többet annál nem lehet. Most is tele van a házunk, éjjel-nappal lakomázunk!

– Hej, mókuska, mókuska, – mondotta Gyuluska – jó dolgod van neked!

– Meghiszem azt! – mondotta mókuska. Nem cserélnék a mókusok királyával, Gyuluska! Mentek, mentek, mendegéltek, s egyszerre csak az erdőből kiértek.

– No Gyuluska, mondta a mókuska, itten most elválnok. Te is haza, én is haza!

Hej, de nagyot dobbant a Gyuluska szive! Tele lett a szeme könnyel s mondta mókuskának:

Édes, aranyos mókuskám,
Légy testvérem, jere hozzám!

Mondá a mókuska: Mit gondolsz, Gyuluska? Mit szólna az én anyuskám, én apuskám, ha este honn nem találnak! Tudom, megölné a bánat!

– Igazad van, mókuska, mondta sirva Gyuluska. Meghalna bánatában az én anyuskám is, az én apuskám is, ha nem mennék haza. Isten veled, aranyos mókuskám!

– Isten veled, aranyos Gyuluskám! Gyere el majd másszor is!

Mondá Gyuluska:

– Eljövök még százszor is!

– Pá, Gyuluska, pá!

– Pá, mókuska, pá!

Aztán elváltak. Gyuluska ment hazafelé, mókuska is hazafelé.

Magam is ott voltam, aztán haza gyalogoltam s nektek ezt a mesét szépen el is mondtam. Holnap a mókuska legyen a vendégetek.
(Kisbaczon.)

Varázs esett Hamu Jutkán.

– Irta: FARCÁDI SÁNDOR. –

Kezét-lábát összedugta,
Ingén foltra folt szalad,
S kőcösan a góc alatt
Hamut öröl Hamu Jutka.

Vén nénjei bálba mentek.
– Udvari bál, – ég ura!
Van is rajtuk szép ruha,
S oly kecsesek, mint a szentek.

Körülvették a királyfit, –
De im nyílik a terem
És Jutka is ott terem.

– Beszélhetek már jó tántik!
Nálatoknál az 5 fél,
Papuca is többet ér! . . .

(Brassó.)

A CIMBORA első félévi

BEKÖTÉSI TÁBLÁI

elkészültek. A csinos és tartós
bekötési táblák ára 30 leu
és 5 leu postaköltség.

Tamás érdeklődik.

(Beszélgetés a Föld melegéről.)

Tamás: Az éjszaka különös álmom volt. Azt álmodtam, hogy a nap tüzes golyója egyre haloványabb és haloványabb lett. Lassanként szabad szemmel is bele lehetett nézni. Majd a sárgás foltok közt sötét foltok jelentek meg és sötétebbé vált a világ. Hiába volt fenn a nap az égen, az emberek dideregtek. Én is szörnyen fáztam és erre felébredtem.

Apa: Ugy látom, Tamáskám, félted ezt a szép világot az elpusztulástól. Pedig nem kell olyan nagyon aggódnod. Sok minden történt már veled és mégis itt van, sőt szilárdabb, mint amilyen régebben volt. Legalább is a mi földünket kevesebb veszedelem fenyegeti ma, mint évezredekkel ezelőtt.

Tamás: Földrengések és tűzhányók ma is vannak, ma is történhetnek borzalmas pusztulások.

Apa: Te nagyon haragszol a tűzhányókra, pedig a természet világában nekik is fontos szerepük van.

Tamás: Csak nem akarod azt mondani, hogy hasznos a tűzhányók működése? Ezt nem tudnám elhinni, mert azokra az ijedt menekülő embercsoportokra gondolok, kik a láva elől életüket akarják megmenteni.

Apa: Te, Tamáskám, mindig az emberekre gondolsz. Én is sajnálom őket végtelenül. Meg tudom siratni azt az anyát, aki kétségbeesve hiába keresi gyermekeit. De amikor a tűzhányók hatását nézzük, nem néhány ezer ember sorsára kell figyelniük. A még később élő sok millió ember és az egész föld életét kell tekintetbe vennünk.

Tamás: Milyen fontos szerepe lehet a pusztításnak! A tűzhányó láva eltemeti nemcsak az embert, hanem az állatot, fát, fűvet is. Virágzó vidékek terméketlenné válnak. Ne haragudjál, hogy vitatkozom veled, de én nem szeretek semmi olyat, ami pusztít!

Apa: Nem haragszom én, ha vitatkozol. Csak add elő bátran, amit gondolsz! Én bízom abban, hogy a végén megértjük egymást. De most már megmondom, milyen fontos szerepük van a tűzhányóknak.

Mielőtt a tűzhányó kitorne, végtelen mennyiségű gőz tör elő a föld belsejéből. Ez a sok gőz belekeveredik a levegőbe és eloszlik az egész földön. A gőzzel együtt szén-sav is jön elő.

Tamás: Én még nem láttam szén-savat.

Apa: Dehogyan nem láttál, fiam. Az ásványvizek legnagyobb részében van szén-sav is. A szódavízben is van. A szén-sav bugyborékol ki azokban a kis buborékokban, melyek az ilyen vízből felszállnak és a víz tetején elpattannak. De térjünk vissza a tárgyunkhoz! A szén-sav zétszóródik a levegőben.

Tamás: Nem értem, apám, miért van szén-sav a levegőben?

Apa: A növények szén-savval táplálkoznak. Ha nem volna elegendő, elpusztulnának. A szén-savból kivesszük a szén-t és ebből építik fel a testüket. Érted-e már fiam, miért kell a levegőben szén-savnak lenni?

Tamás: Értem, apám. Nélküle nem volna növény. Növény nélkül nem volna állat s nem élhetnének mi emberek sem. De még mindig nem értek valamit. Ha például évekig nem működne a tűzhányók, mi lenne a növényekkel? Felhasználnák a levegőben levő szén-savat és elpusztulnának. Ugy-e, éhen halnának?

Apa: Ugy látom, megint pusztuláson jár az eszed. Nem olyan könnyen vész el a világ. Hát azt gondold te, hogy a növények élete attól függ, hogy a tűzhányóknak van-e kedvük kitorni. Az életről sokféleképpen történt gondoskodás. A földön levő temérdek állat és ember mind szén-savat lehel ki. Ez kevés volna a növényeknek. De mi történik a növények nagy részével? Elégnek vagy elégetjük őket. Az égés alkalmával nagyon sok szén-sav fejlődik és száll a levegőbe. Sőt gondold csak arra, hogy a föld mélyéből mennyi kőszén hoznak fel, mennyi petróleumot és benzint égetnek el. Ezekből is sok szén-sav jut a levegőbe. A növények egyáltalán nem éheznek, sőt évről-évre bővebben van ennivalójuk.

Tamás: Értem, apám. Évről-évre több gyárat építenek, évről-évre több kőszén égetnek el. A szén-savnak tehát szaporodnia kell. Sőt most jutott eszembe, hogy az erdők is fogyatkoznak, mert irtják őket. A növényeknek tehát nem kell annyi szén-sav, mint régebben. Nem lesz abból valami baj, ha a szén-sav nagyon elszaporodik a levegőben?

Apa: Ha nagyon, de nagyon elszaporodna, megmérgezné a levegőt. Magad is tapasztaltad, hogy nem jó a levegő abban a szobában, ahol sokan tartózkodtok. De ilyen veszedelem nem fenyeget egyelőre. Annyit mondhatok azonban, hogy évről-évre több szén-sav lesz a levegőben s ennek legnagyobb részt az ember az oka. Mert látod, fiam, kiássa azokat a raktárakat, melyekben a természet a felesleges szén-savat elraktározta. Napvilágra hozza a kőszén, a petróleumot és elégeti. De sok kerül ismét a raktárakba. A fák gyökerei, a vízi növények jelentékeny része is a föld alatt marad, vagy a föld alá kerül és elszenesedik. Ezekben nagy szén-savraktár van.

Tamás: Milyen következménye lesz annak, ha a levegőben a szén-sav elszaporodik?

Apa: Ha nem kérdezted volna is, elmondtam volna, mert a szén-sav szaporodásának nagyon érdekes következménye lesz. De most jól

kell figyelned, különben nem érted meg azt, amit mondok.

Ugy-e, láttál már üvegházat? Üvegházban nemcsak azért helyezik el a kényesebb növényeket, mert a melegház fűthető, hanem van ennek más oka is. Az üveg átérteszti a nap melegét, felmelegszik az alatta levő föld s annak a melegét nem eresztí vissza. Az üveg mögött tehát melegebb van, mint a szabadban, melegebb van akkor is, ha nem fűtik az üvegházat. Persze, csak akkor, ha odasüt a nap. A földet levegő veszi körül, amely átérteszti a nap sugarait, de a felmelegedett föld vissza is küldi a meleget. Ha a levegőben szén-sav van, nem könnyen eresztí vissza a leérkezett meleget. Ha sok a szén-sav, a föld egy nagy üvegházhoz hasonló, mert a levegőben levő szén-sav védi, mint az üveg az alatta levő növényt. A szén-sav azt a szerepet tölti be, mint rajtad a kabát. Nem engedi a kabátod a tested melegét könnyen eltávozni.

Tamás: Ugy-e, apus, évről-évre melegebb lesz a földön?

Apa: No-no, fiám! Egy-két év, sőt egy-kétszáz év a föld történetében keveset számít, de azt elhihetjük, hogy lassan-lassan emelkedik a hőmérséklet, ha az iparosok több és több kőszén-tüzelést használnak el. Ha a nap melegének csökkenésére gondolunk, vigasztalhat bennünket az, hogy a hozzánk leérkező kevesebb meleget jobban meg tudjuk őrízni. Olyanféleképpen gondold a dolgot, mintha a szoba jobban és jobban hülne ki, de az ember mindig melegebb és melegebb ruhába öltözködniek.

Tamás: Ilyen különös gondolatom támadt, de ne neved ki érte! Az jutott eszembe, hogy a növények meg fognak hizni, ha a levegőben

több lesz a szén-sav. Ha jobban táplálkoznak, megkövérednek.

Apa: Egy kicsit furesza az, amit mondasz, de nincs benne lehetetlenség. Persze, ne úgy képzeld, hogy a karcsu nádszálnak kövér tokája lesz, hanem csak azt szabad gondolnod, hogy valamivel testesebb lesz és nagyobbra nő. De azt ne felejtse el, hogy a növényeknek a növekedéshez a szén-savon kívül sok mindenre van szükségük! A sok mindenből most csak a vizet és napfényt említem meg.

Tamás: Régen nagyon sok volt a tűzhányó, tehát borzasztó sok szén-sav kerülhetett a levegőbe. Mit gondolsz, melegebb volt akkor?

Apa: Volt idő a föld életében, amikor melegebb volt jóval, mint ma. Volt idő, amikor jég borította egész éven át azokat a területeket, melyeken most gyönyörű erdők vannak. Ha én most neked azt mondanám, hogy a levegőben levő szén-sav szaporodása okozta a meleget, a szén-savnak lefogyása a hideget, te azt azonnal elhinnéd. De én ezt nem állíthatom határozottan. Más oka is lehetett a felmelegedésnek és lehülésnek. Annyit mondhatok, hogy minden valószínűség szerint a szén-savnak nagy szerepe volt benne.

Tamás: Ha volt olyan idő, amikor a mainál több volt a szén-sav a levegőben, akkor nagyobb növényeknek is kellett lenniök.

Apa: Valószínűleg úgy is volt. Gondolj csak a földben levő rengeteg kőszénre! Micsoda őserdők, minő hatalmas fák boríthatták a földet, ha olyan sok, szinte kimeríthetetlen tömegű kőszén keletkezett belőlük. De most már végét szakítom a beszélgetésnek, mert olyat találsz kérgezni, amire választ már nem tudok adni.

(Budapest.)

Krokodilus Jeremiás betegsége.

— Nos, nos, mi baj? Betegek vagyunk, betegek? — fogadta Elefánt Orrmány doktor ur Krokodilus Jeremiás urat.

— Ó, doktor ur, — sirt Jeremiás ur, s vastag könnyecseppek potyogtak szeméből — megha-halok. A to- a torkom, — tátogatta száját Jeremiás ur.

— Bizonyosan embert nyelt, kedves Jeremiás ur, s egy-két oldalborda megakadt a torkán. Hányszor mondtam már, hogy hagyjon fel az embrenyeléssel! De maga nem fogadja meg a tanácsomat.

— De-de do-doktor ur, va-valami-bő-ből csak é-élnem kell, — fulladozott Jeremiás ur.

— Jó, jó. No, táltsa ki a szájacskáját, Jeremiás ur. Jobban, jobban, kedves Jeremiás ur. Ugy-ugy, mintha embert akarna nyelni!

Jeremiás ur engedelmesen kitértette szájacskáját, úgy kitértette, hogy egy pillanatra Elefánt Orrmány doktor ur is visszahökent.

Hátha csak színeli Jeremiás ur a betegséget s most hamm! bekapja őt. De Elefánt doktor ur

hamarosan magához tért: megtapogatta testecskéjét, nyugodtan kelt fel székéből, benézett a rémségesen tátongó szakadékba, ahol különös, hogy ne mondjam: rémséges látvány tárult elé.

— Nyugalem, nyugalem, kedves Jeremiás

ur, hadd dugom be a kutaszomat, mindjárt ki-kutaszolok én onnét valamit.

Lassan, óvatosan dugta be Elefánt Orrmány doktor ur a kutaszát, akarom mondani kacskaringós orrmányát.

Nyugalom, nyugalom, kedves Jeremiás ur. Már megfogtam. Már jön, már jön. Ne mozogjon, kedves Jeremiás ur, mert pofon nyalintom.

Ó szegény Jeremiás, dehogy mozgott, hiszen megdermedt a halálos ijedségtől.

— Már jön, már jön, — biztatta Elefánt doktor ur Jeremiás urat. — Már kint is van!

— kacagott a doktor ur, olyan lelkiből kacagott, hogy a hasacskája majd kirepedt, s közben diadalmasan lobogtatott egy pár — cipőt.

— Ó, — nyögött megkönnyebbülten Krokodilus Jeremiás s maga is kacagott, csakhogy táncra nem perdült.

— Lám, lám, — mondta Elefánt Orrmány doktor ur, — milyen drága kincset rejtgetett a torka, kedves Jeremiás ur!

— Drága? Hát akkor tartsa meg, kedves doktor ur, — hálálkodott Jeremiás ur.

— Köszönöm, kedves Jeremiás ur. Ámbátor attól tartok, hogy nem illik egészen a lábacskáimra. Nehezen tudok magamnak való cipőt találni. Egy kicsit kerek a talpam.

— Ugyan kérem, — mondta Krokodilus Jeremiás — ki viseli a mai drága világban a lábán a cipőt? Használja szobadisznak, kedves doktor ur!

— Az ám, igaza van, Krokodilus ur. Megtartom szobadisznak. Legyen szerencsém más-
kor is.

(Kisbaczon.)

Elok nagyapó.

Cseresznyemag, megymag.

— Irta: BALÁZS FERENC. —

A folyó partjára lenyult a kert s éppen a víz szélén, ahol a csobogó hullámok beszéde a legtisztábban hallatszott, két testvérfa eresztette a földbe gyökereit. Szép zöld koronájukon megcsillogott a napfény s a két fa ebből a csillogásból élt, növekedett és erősödött. Napfényt ettek és harmatot ittak; ezért lett olyan puha, ropogós és finom a gyümölcse, ami az ágaik között termett. A folyóvíz gyakran fölszólt hozzájuk:

— Két testvérfa, Cseresznyefa, Megyfa, adjatok abból a jó gyümölcsből nekem is, mert nagyon megkivántam.

Hanem akkor éppen tavasz volt s a két fán nem volt semmiféle gyümölcs. Mintha a rügyecskék mind fehér kalapot tettek volna, a két fa be volt borítva fehér-fehér virágokkal, mint egy menyasszony. Olyanok voltak azok a fehér virágok, mintha a napsugár kacagta volna el magát s ezek a kacagások születtek volna újra a két fán. De büszke is volt rájuk a két fa. Amint a szellő az ágak közé futott, hozzáhajoltak és a fülébe sugták:

— Láttál-e már ilyen esodaszép fagyermeket?

— Nem én soha, — erősítette a szellő s megcsókolta valakányát. Erre a két fa még boldogabb lett.

— Tűzz egyet a ruhádra, — mondotta a cseresznyefa — s egy kis virágszirmot a szél karjaira bocsátott. A szellő boldogan vitte, vitte s megtáncoltatta a nap felé.

— Vigy haza is, — mondotta a megyfa s már repült is a kis megyvirágszirom. A szellő tulszállott velük patakon, mezőkön, kerteken.

Szép volt a Cseresznyevirág, szép volt a Megyvirág, bizony, senki sem tudta, melyik a gyönyörűbb. S úgy teltek a napjaik, mint a boldog királyleányoknak, akiket minden csoda vár s mindenük van, amit szemük-szájuk kíván.

Hanem egyszer innen is, onnan is csuf hernyók másztak a fára s tépegetni kezdték a leveleket. Cseresznyevirág, Megyvirág sirni kezdetek:

— Jaj, meghalunk, elpusztulunk, senki sem segít rajtunk, — tördelte a kezét Megyvirág.

— Jaj, ifjan lehullunk, sirba szállunk, — keseregte Cseresznyevirág; hanem hirtelen letörölte a könnyeit, mert a napsugár éppen akkor bujt elő a felhők mögöl, ahol délutáni álmát aludta s rájuk mesolygott.

— Jónapot, Cseresznyevirág, jónapot, Megyvirág, mondta és megemelte a kalapját.

— Jónapot, Napsugár, — köszöntötték őt

a virágok, de a szívük úgy fáj, hogy majd meghasadott.

És odasírták a napsugár elé:

– Jaj, nem látod, Napsugár, a mi gonosz ellenségünket? – zokogta Megyvirág. – Bizony nem szeretsz te bennünket, ha hagyod, hogy megöljenek.

De Cseresznyevirág védelmébe vette:

– Dehogy nem szeretsz, Napsugár herceg. Szólj inkább az énekes madaraknak, azok majd megtisztítják a fánkat.

A Napsugár szólt is és az énekes madarak el is pusztították a csunya hernyókat, hanem a Napsugár megharagudott Megyvirágra, amiért kételkedett a szerelmében. Nem szólt

többé hozzá. Szegény Megyvirág emiatt folyton-folyvást sírt. Sírt a harmattal, sírt a szellőnek, sírt a pillangóknak, de a Napsugár csak nem bocsátott meg neki.

Aztán jött a nyár s a virágok gyümölcsökké változtak. Megyvirág még akkor is sírt.

A Cseresznyevirág mindig jókedvű volt, mindig kacagott, bezzeg a gyümölcse édes is lett, mint a cukor.

Szegény Megyvirág mindig rosszkedvű volt, mindig sírt. Bizony, az ő gyümölcse nem is lett édes. A megy olyan savanyu lett, hogy mi is sírva fakadunk, valahányszor beléköstölünk.

(Miskolcz.)

Hasznos szórakoztató.

– Irta: Jani bácsi. –

Kísérletek a levegővel.

Hát még ezt is vizsgálni kell, hogy valamit megtudjunk róla? – kérdezheti joggal akárki. Kell bizony!

Nézzük csak, micsoda érdekes kísérleteket csinálhatunk a levegővel, s mily egyszerű eszközökkel célt érhetünk.

Ime: egy szájával lefelé fordított poharat nyomjunk le egy csöbör vízbe. Nehezen megy! A beszorított levegő nem engedi, sőt ha eleresztjük, fellöki a poharat. Fellöki, mert a levegő kissé összenyomható, de azért a nyomás megszűntével igyekszik előbbi térfogatát visszanyerni. Tehát rugalmas gáz alakú test!

Kerítsünk egyik végén üvegcsövet, vagy valami hosszú palackot (régiborszeszes üveg). Dugjuk nyílását egy tálba öntött víz színe alá s a másik végén melegítsük egy égő gyertyával! (I. I. kép.)

A víz el kezd bugyborékolni! Vajon miért? Mert a palackba zárt levegő megmelegedve kiterjed s nem fér el. A fölösleges a vizen keresztül eltávozik.

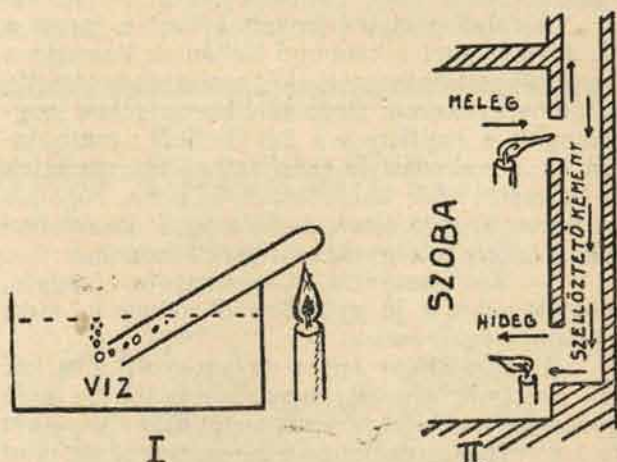
Most ne melegítsük tovább, de azért figyeljük a palackot! A nyakon felfelé a palackba kezd felhuzódni a víz. Ennek az az oka, mint a jelenségből könnyen kitalálhatjuk, hogy a lehűlt levegő kisebb térfogatra huzódik össze s mivel a rendes hőmérsékleten bezárt levegőből a melegítéssel eltávozott, a helyébe víz nyomul fel.

A melegítéssel és lehűtéssel járó tüneményeket másként úgy is fejezhetnénk ki, hogy a melegítéssel a levegő könnyebb (kisebb fajsúlyu) s hűtéssel nehezebb (nagyobb fajsúlyu) lett.

Bár szemmel nem látjuk, de tulajdonságnál fogva a szobában is pl. a hideg levegő alul s a meleg felül helyezkedik el. Ezt különösen a télen fűtött szobákban tapasztalhatjuk. Hogy ez tényleg így van, azt egy égő gyertyával is ki-

tapasztalhatjuk. Nyissuk meg csak 2–3 ujjnyira az ajtót! Az égő gyertyát tartsuk alul, a lángja befelé hajlik (a hideg levegő betödul s a hidegséget kezünkkel is érezhetjük). Székre felállva tartsuk az égő gyertyát felül az ajtó nyílásához! A láng kifelé hajlik, mert a felül elhelyezkedő levegő itt szalad ki a szobából. (Igy nézzük meg, hogy a kéménynek vagy kályhának is jó-e a huzata.)

Ezen alapszik a nagy termek (tantermek) szellőztető berendezése (I. II. kép).

I. A vízbe merített üvegcső zárt levegő hevítése.

II. Szellőztető készülékkel ellátott szoba falainak a keresztmetszete.

H = Felső nyíláson a meleg (romlott) levegő jut ki. Az alsón meg a külső hideg (tiszt) levegő tolu be (amint ezt az égő gyertyával is észlelhetjük).

Idáig mindig azt hallottuk, tanultuk, hogy ahol sokan vannak egy helyen, ott minél magasabb szobára van szükség a rossz levegőért, mert annál tisztább a levegő. No de most, amikor a

tüzelőanyag olyan drága lett, sokan gondolkozóba estek ezen. Érthető is ennek a „régigazságnak” a megdőlés. A magas szobákat sokszor rengeteg fűtéssel sem lehetett jól kihevíteni, mert a meleg a fejfölötti térbe futott fel. Ujabban azért törpébb szobákat (3 m. magas) építenek s viszont gyakoribb szellőztetéssel ujtják meg a levegőt, amely gyorsan átmelegedik s ez viszont fokozottabb fűtést nem vesz igénybe, mert hideg időben amugy is állandóan ég a tűz a kályhában.

A levegőnek ez a különböző felmelegedése kinn a nagy természetben is jól észlelhető. A

nagy síkságokon felmelegedett levegő felfelé száll s helyére a hidegebb levegő tolu. Így jó létre a levegő mozgása, amit szélnek nevezünk. A mozgásnak sokszor, mint magunkon is tapasztalhattuk, nagy ereje van. Több helyen malmokat (szélmalom) hajt. A levegő erejét főként akkor érezhetjük a legjobban, amikor nagy feülettal állunk az útjába. Ezért van, hogy szélben önkéntelenül is féloldalt haladunk előre.

Próbáljunk csak egy nagyobb deszkalapot kétkézre fogva, hogy tudjuk jobban mozgatni a levegőben: lapjával vagy az élével!

(Székelykeresztúr.)

A mezei tündér.

— Mese. —

— Irta: Heltmann Ervía. —

Élt egyszer valahol, messze földön, egy kis gyermek, aki talán az életénél is jobban szerette a virágokat. Ő maga is gyöngy, finom teremtés volt, hasonlatos az édes tavaszi virághoz. Ez a gyermek mindennap teleszedte szülei lakását a legkülönbözőbb virágokkal. Ha valamely rossz időjárás miatt nem szedhetett virágot, szomorúan üldögélt a lakásban.

Egy napon ismét künn járt a mezőn. Boldogan tördelte a szebbnél szebb mezei virágokat. Egyszerre csak csodaszép nő állt előtte, lenge, pehelyszerű ruhában. Szomorúan és haragosan szólt rá:

— Miért szakítod le a virágaimat?

A gyermek megijedt. Leejtette kötényt, amelyet virágokkal már teleszedett. Könny szökött szemébe és reszketni kezdett. Az idegen nő megfogta a gyermek kezét. Egy magaslat-hoz vezette, amelyről az egész mezőt át lehetett tekinteni.

— Jer csak bátran hozzám. Nem bántalak. Én vagyok a mezei tündér. Én gondozom, ápolom azt a sok virágot, amelyet te irgalmatlanul letördelsz. Összel fűvel, télen hóval takarom be őket. Nyári éjszakákon harmattal öntözöm meg, hogy el ne hervadjanak. Apolásomnak köszönhető, hogy megerősödnek, szembe tudnak nézni a nappal, ellent tudnak állni szélnek, viharoknak. Rövid, de gyönyörű az életük. A gyöngeszárnyú pillangók keresztülrepülnek rajtuk. A méhek ajkukkal érintik őket. Hirt hoznak nekik más virágokról. Erre azok virulnak, teljes pompájukban bontakoznak ki. Magvakat termelnek a jövő évre. Ezeket a szél más tájra hordja szét, hogy ott új virágok fejlődjenek. A régiek pedig ezután, betöltvén hivatásukat, csendesen kimulnak. Miért szakítod le őket? Miért helyezed el cserepekben? Miért rövidítet meg életüket?

— Mert oly szépek — felelte a gyermek; mert

örömet találok bennük; mert virágok nélkül nem tudok élni.

A tündér fejét rázta.

— Dehogyan azért. Hanem mert gyermek vagy; önző vagy. Minden szépséget össze akarsz hordani. Önzetlennek kellene lenned. A virágokban, amelyeket olyannyira szeretsz, künn a szép természetben kellene gyönyörködnöd. Oly hálásak azok, ha élni hagyják őket. Még mesét is mondanak azoknak, akik értik nyelvüket. De a virág csak addig tud mesélni, amíg él. Mihelyt leszakítják és cserépbe teszik, néma és halott.

— De hogyan tanuljam meg a virágok nyelvét?

A tündér nem felelt, csak ölébe vette a gyermeket és homlokra csókolta.

— Ezentul érteni fogod a virágok nyelvét. Menj csak ki a mezőre és hallgasd meg, hogy mit mesélnek.

„E szavak után a tündér eltűnt. A gyermek csodálkozva nézett szét. Álomnak vélte a tündérral való találkozást, a vele folytatott beszélgetést. De csakhamar meggyőződött arról, hogy valóság volt az, ami vele történt. A mezőt, amely azelőtt némának tűnt fel neki, most halk suttogás töltötte be. A virágok meséket mondtak egymásnak.

Egy csillogó kastély áll a mezőn a holdvilág ezüstös fényében, — kezdte a mesét az egyik virág. Éjfélkor felnyílnak annak kapui. A széles lépcsőkön lilaszínű ruhába öltözött szép, fiatal lányok lépnek ki a szabadba. Ovatosan lépkednek, mert az egyik csecsemőt visz karján. Egy csodaszép gyermeket, amelynek ruhája tarka virágokból és arany pókhálóból van szöve. A rét közepén leteszik a gyermeket. Tündértáncot lejtenek körülötte. A finom ruhák libegnek. Az ezüstövek csillognak. A kastélyból pedig csodás emberi fülnek szokatlan finomságú és szépségű zene hallatszik ki. Nagy ünnepet ülnek ott. Ma született meg a tavasz.”

Alig fejezte be a mesét az első virág, már a másik kezdett mesélni:

„Egy szép fiatal asszonynak nagy bánata van. Elvesztett egy kulcsot, amellyel egy kedves — neki e világon a legkedvesebb — szívet lehetett felnyitni. Most pedig a szív be van zárva. Abba többé senki sem tud behatolni. Még a bohó, aranyos napsugár sem. Az asszony kétségbe van esve. Keresi mindenfelé a kulcsot. Meztelen lábát a kövek és tüskék véresre sebeztek. Bolyongása közben sűrűn hullanak könyvei. Észre sem veszi azokat. Egy év óta keresi már a kulcsot. Hóban-sárban, őszi viharban, téli fagyban. Egy idő múlva arra a mezőre kerül vissza, ahonnan kiindult. És lám, minden egyes könnyecsepp kulcscsá változott! Egyet felvesz közülük. Felnyitja vele a neki legdrágább szívet. Most ismét boldog. A szív nyitva van.“

Ovatosan, hogy szét ne tapossa őket, a gyermek más virágokhoz lép. Vidám nevetés hangzik feléje. Vajjon ki nevet és miért? Megmondják neki. Az arany szárnyu pillangó feleséget keresett. De csapodársága közismert lévén, mindenütt kikoszarzták. Végre a leány néző mégis csak eredménnyel járt. A napraforgó „igent“ mondott. Vasárnap lesz az esküvő. A nagy, haragos napraforgó és a gyöngye lepke egy házaspár! Hát nem kacagtató az?

A nevetés a gyermekre is átragad.

A szegfű is tud mesét:

„A kakuk esküvőjét tartotta az erdő mélyén. Volt nagy dinom-dánom. Az ifju pár körül tizenkét vörös ruhába öltözött fiucska fátyaltáncot lejtett. A bor patakokban folyt. A nász lakoma azonban szégyenletes módon végződött. A hatalmas összegre rugó számlát nem volt aki kifizesse. A kakukon pedig nem volt mit felhajtani. A végrehajtó hiába jött el, hogy foglaljon. A kakuknak jóformán lakása sem volt. Mindig más nyakán élt. Mikor aztán fizetésre került a sor, egyszerűen odébb állott.“

A gyermek még tovább is hallgatta volna a virágok meséit. De a házból édesanyja szava hallatszott ki:

— Mariska, hol vagy? Jer már be, mert read esteledik.

A gyermeknek haza kellett mennie.

— Hol vannak a virágaid? — kérdezte az anyja.

— Seholy. Több virágot nem fogok leszakítani. Ehelyett inkább ellátogatok mindennap hozzájuk. Oly szép meséket tudnak, amilyenek a világ egyetlen mesekönyvében sem találhatók fel.

A gyermek szavának állott. Hiába kaesintgattak feléje a pompásabbnál pompásabb virágok, ő többé egyetlen egyhez sem nyult.

Amikor aztán ismét ősz lett s a virágok eltűntek a mezőkről, kertekből, a mezei tündér újból megjelent előtte. Egy színültig mézzel telt üveget adott át neki, amelynek oly finom

illata és szaga volt, mint semmi másnak kerek e világon.

— A virágok küldték ezt neked jutalmul azért, hogy többé nem szakítod le őket.

(Torda.)

A Cimbora szeptember hó 16-án megjelenő, 37-ik számának tartalomjegyzéke:

Cimkép: *As öregzsidó.* — Szentimrei Jenő: *Hisekegy.* Vers. — Szondy György: *Szunyogtánc.* — Elek nagyapó: *Mese az aranyomossárról.* — Toldi budapesti szobranak mellék alakja. — Tamás érdeklődik: *A lovagokról és a kereszties háborukról.* — Gara Akos: *A gyermek és a fecske.* Vers. — Borsai Mária: *A varázskorona.* Mese. — Elek nagyapó: *Hol a gyűrű.* — Benkő Anna: *Őszi-dalok.* Vers. — Csanády Sándor: *A potyafráter.* — Fejtörő. — Elek nagyapó üzeni. — Mellékleten: Kertész Mihály: „*Szökés a teknőben.*“ (Két kicsapott diák kalandjai a Tiszán.) 0-0-0-0-0-0-0

A MAGYAR CSALÁD TELJES OLVAS- MÁNYSZÜKSÉGLETÉT KIELÉGITIK

a Pásztortűz

szépirodalmi folyóirat,

Magyar Kisebbség

hét-havi politikai szemle,

Vasárnapi Ujság

képes családi hetilap,

Cimbora

képes gyermekujáság.

Ha a családfő a fent felsorolt négy lapot megrendeli, amellelt, hogy aránytalanul olcsóbban jut hozzájuk, a *Magyar Kisebbségben* politikai irányu érdeklődését, a *Pásztortűzben* magasabb rendű szépirodalmi igényeit elégíti ki, a *Vasárnapi Ujságban* a hét aktuálisait és szórakoztató olvasmányokat, a *Cimborában* pedig gyermekeit szórakoztató és nevelő hasznos olvasni valókat talál. Táborukban kell lenni tehát minden magyar családnak.

Kérjen mutatványszámot: a

Haladás Lap- és Könyvkiadó Vállalattól, Kolozsvár, illetve a *Magyar Kisebbség* kiadóhivatalától Lugos, illetve a *Cimbora* kiadóhivatalától, Szatmárról.

PALKÓRÓL.

— Irta: BAUMGARTEN LÁSZLÓ. —

Palkónak hívták. Szeme kék volt,
Mint kopott kabátján a kék folt.
Alig hallotta csöndes hangját,
De mikor kellett, úgy kivágta,
Mint senki más az iskolában.

Az elemi úgy nézett rája,
Mint hatalmas atlétájára.
Verekedni ritkán látták, de
Mikor harang-kötélre mászott,
Ő mindnél jobban hadonászott.

S a nagy harangot így ő huzta,
Ha néha-néha volt rája jussa
Harangszónak jóvoltából.
S bámulta lenn János, meg Péter,
Hogy ily magasra hogy merészel?

Palkónak üres lett a helye.
Nem volt ki hangosan felelje
A mondatrészek birodalmát.
A tanító csak kérte, kérte,
De nem tudtuk, hogy őt mi érte?

Ám egy délután egybe gyűltünk,
Nagy tanakodásba merültünk
Apró viskójuk árnyékában,
Hogy előre melyikünk lépjen,
Engedelmet melyikünk kérjen?

(Csikszentmárton.)

S a toldott kapu csak kinyílt,
A pítvaron muskátli nyílt.
Mindenfelé elfojtott sírás.
A durva lépcsőn félve mentünk,
S a legtöbb elmaradt megettünk.

A küszöbön torpanva álltunk
És szót a szánkra nem találtunk:
Szobasarokban feküdt Palkó,
Sáppát fején kötés fehérlett,
S az anyja sírva szólt szegénynek:

„Nézd, drága Palkóm, látod ottan?
Nézd, minden társad eljött, ott van.”
S a beteg szempillája rebhent
És ott kékkelt előttünk újra,
Hogy arcunkat prostra fujja.

Azután újra csak becsukta,
A szó ajkáról megfakulva
És halk ütemben szállt felénkbe
És megrezegtük azt a hangot.
„Majd huzzátok ti a harangot.”

Palkónak hívták. Szeme kék volt,
Mint kopott kapátján a kék folt,
Alig hallotta csöndes hangját.
És mikor a lélek-harangot
Meggongatták másnap fölötte,
Hallottuk kérni, sirni Palkót.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Szükség.

Apró unokáinak meséli ELEK NAGYAPÓ.

Itt sem volt, ott sem volt, de valahol mégis volt, — volt egyszer egy ember s annak három fia. A legidősebbik fiából pap lett, a középsőből jegyző, a harmadikból gazda. A papnak is, a jegyzőnek is jól ment dolga, sóra-fára nem volt gondja, de bizony a gazdának, merthogy kicsi volt a gazdasága, hol volt kenyere az asztalában, hol nem.

— Hej, Istenem, Istenem, sóhajtozott a gazda, mért is nem tanultam! Lám, lám, most én is gazdag ember volnék!

Mit gondolt, mit nem, merthogy az ő falujában nem volt iskola, elment a szomszéd faluba, ott beiratkozott az iskolába, pedig bizony mondom s ha nem hiszitek, arra sincsen gondom, szürke volt a haja is, az ám a bajusza is.

Hát, kijárta az iskolát az öreg ember, aztán ment haza nagy jókedvvel: hej, haj, semmi baj, gazdag lesz belőle mint a pap bátyja, meg a jegyző bátyja! Hiszen, eltalálta, mert amint ment, mendegélt az uton, talált egy ládikát, s mit gondoltok mi volt benne? Arany, arany, csengő arany! Tele volt a láda vele, elég lett volna a fele halálig. Bezzeg, hogy vége lett a szegénységnek, földre földet vásárolt, kőházat épített, ökröt vett, lovat vett, juhot, disznót csordaszámra, — csudájára járt a falu.

Hanem egyszer mi történt? Nem történt

egyéb, csak annyi, hogy a kisbíró a dobot a nyakába akasztotta s mint annak a rendje-sorja, kikiáltotta: Halljad, ember, halljad! Közhírré tétetik: Székházi gróf ur elvesztett egy ládát; teli volt arannyal. Aki megtalálta, vigye hozzá tüstént s nagy jutalmát kapja! Hiszen dobolhatott a kisbíró, gazduram hallgatott mint a disznó a rozsbán! De hiába hallgatott, mert a falubeliek gyanuba fogták, hogy bizonyosan ő találta meg a ládát, senki más, különben honnét volna ez a hirtelen nagy gazdagsága? Nosza, feljelentették a meggazdagodott embert s egy-két nap sem telt belé, megcitalták törvény elé.

— Talált-e pénzt kend? — kérdezte a bíró.

— Igenis, találtam.

— Mikor találta?

— Amikor az iskolába jártam!

— No, mondta a bíró, akkor mehet kend Isten hírével, mert a gróf ur pénze ebben az esztendőben vészett el.

Hát ment is az ember, de amint hazaért, mondta a feleségének:

— Hallod-e, asszony, szerencsével jártam, nem sült ki rám a hamisság, de egyszer mégis csak kitudódik, hát azt mondom, dugjunk el jól kétezer pengő forintot, s csak akkor vesszük elé, ha véletlenül beköszönt hozzánk a szükség. El is dugtak mindjárt kétezer pengő forint-

tot, aztán telt, mult az idő, úgy éltek, mint hal a vízben. Hanem egyszer mi történt? Nem történt egyéb, csak annyi, hogy az ember kiment a mezőre, az asszony meg, aki közbe legyen mondva, félkegyelmű volt, egyedül maradt otthon. Egyszerre csak beköszönt egy öreg koldus, kenyeret kér Isten nevében, de még pénzt is egy-két krajcárt.

– Talán bizony kend az a Szükség? – kérdezte a félkegyelmű asszony.

– Én vagyok, én, lelkem jó asszonyom, ki volna más? – kapott a szón a koldus.

– No akkor Isten hozta kendet. Az urammal félre tettünk a kend részére két ezer pengő forintot, ihol, vigye Isten hírével.

Bezzeg, hogy a koldus elvette a pénzt s úgy elszellett, hogy többet azon a vidéken emberi szem nem látta, az asszony meg, amikor hazajött a gazda, nagy örömmel szaladt eléje:

– Hallá-e! Itt volt a Szükség!

– Miféle szükség?

– Az, akinek félretettük a kétezzer pengő forintot! Oda is adtam utolsó krajcárig.

– Jaj, te világ bolondja, te! Hiszen én a magunk szükségire tettem félre azt a pénzt. Most már mit csináljak? Hogy szerezzem vissza?

Mit gondolt, mit nem, azt határozta, hogy világgá megy s addig vissza sem fordul, amíg az ő feleségéhez hasonlatos bolondra nem talál. Mindjárt el is indult, s merthogy szép csillagos volt az ég, szüntelen az eget nézte, csudálta. Így ért a szomszéd faluba, ott szembe jött vele egy asszony s kérdi:

– Ugyan bizony, minek nézi kend az eget szüntelen?

– Én bizony a menyország kapuját nézem, – felelt az ember – mert hát vissza akarok menni.

– Hát onnét jött kend? – kérdezte az asszony, s szeme-szája tátva maradt a csudálkozástól.

– Meghiszem, hogy onnét!

– Ó, ó, hát az én uramat ismeri-e kend? Mert az is ott van ám.

– Hogy hívják a kend urát?

– Baló János volt a becsületes neve, amíg a földön járt. Nem tudom, most is az a neve.

– Bezzeg, hogy az most is. Jól ismerem, tőszomszédok vagyunk. De bizony nagy szegénységben van ott a kend ura. Sem pénze, sem ruhája, de nincs is ám valami nagy becsületje a nagy szegénysége mián.

– Ó, ó, sópáncodott az asszony – hát aztán elvinné-e kend, ha pénzt küldenék az én szegény uramnak?

– Hogy vinném! Ide vele gyorsan, sietős az utam!

Mindjárt bementek az öreg asszony házába, s mert hogy éppen két ezer pengő megtakarított pénze volt, azt mind egy krajcárig oda adta, aztán adott még két rend ruhát is, egyet az urának, egyet neki, hogy ő se rongyoskod-

jék a mennyországban. Mondjam, né mondjam, hogy még jól meg is vacsoráztatta a hamis embert.

– No, lelkem asszonyom, én most magát Istennek ajánlom, megyek vissza a mennyországba. Üzen-e valamit az urának?

– Nem üzenek én egyebet, csak azt, hogy még élek s jó egészséget kívánok neki.

Azzal az embert kikísérte az uccára s nézett utána, míg el nem tűnt. Bezzeg, az ember szüntelen az eget nézte, de csak addig, amíg az asszony szemmel kísérte, akkor a nyaka közé kapta a lábát s meg sem állott hazáig.

– No, feleség, mondta otthon, itt a két ezer pengő. Hála legyen az Atyauristennek, még náladnál is nagyobb bolondot találtam!

Most már vigan éltek tovább kettecskén, s még ma is élnek, ha meg nem haltak.

(Kisbaczon.)

Apró mesék.

– Irta: Avar Gyula. –

A gólya és a kigyó.

A gólya büszkén lépegetett az üde-zöld réten. Figyelte az életet, azért folyton a földet nézte. Egyszer csak meglát egy kigyót, amely gyorsan csuszik.

Odaszólt:

– Nem vagyok éhes, sohse menekülj!

A kigyó megállt s szóba elegyedett a gólyával. Persze a büszke madár gunyolta a kigyót:

– Roppant tökéletlen vagy te; sem repülni, sem járni nem tudsz...

Felel a kigyó:

– Ha te olyan kiválónak gondolod magadat, feküdj le s kezdj el csuszni.

A vadkacsa és a halak.

A halak a vízben játszadoztak. Arra uszott egy vadkacsa és az egyik halat ügyesen elkapta, hogy elfogyassza...

Am hirtelen ott terem a vadász, amire a vadkacsa kiejtette csőréből a halat s ez örömmel ujságotlta:

– Lám, lám, mily nemes szívü a vadkacsa, elfogott és mégsem ölt meg.

Mondja a szomszédja:

– Nézz csak a partra...

Néz a szabadonbocsátott hal a partra, látja a vadászt, mondja:

– Ugy? Hát azért menekültem meg...

A CIMBORA

első félvél BEKÖTÉSI TÁBLÁI elkészültek. A csinos és tartós bekötési táblák ára 30 leu és 5 leu postaköltség.

FEJTÖRŐ.

A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is jogosít!

A rejtvények megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

Versesrejtvény.

– Beküldte: Simó Gyula és Béla. –

Ausztráliában üldözik e vadat,
Nyolc métert is ugrik, hogyha nagyon szalad.

Szórejtvény.

al – öld,
s – r,
ré – a,
i – al,
M – skolc,
i – as,
o – só,
r – tek,
t – r,
á – ó,
a – ó,
b – r.

A hiányzó betűk helyesen össze-
rakva egy nagy
költőnek nevét
adják.

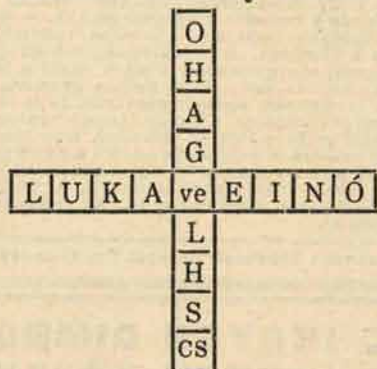
Betűrejtvény.

– Beküldte: Puskai Karcsi. –

Hétfő o $\frac{T}{O}$ $\frac{8/10}{6}$ etc.

Kockarejtvény.

– Beküldte: Lőrinczy Sándor. –

Számrejtvény.

– Beküldte: Csöregi Feri. –

- 7, 2, 3, 4, 15, 10, így hívják, ki iskolába jár.
23, 20, 17, 18, a „volt“ ellentéte.
24, 25, 16, férfi név.
22, 5, tűzfát mérnek vele.
11, 12, 13, 14, igavonó állat.
21, 22, vadász csinálja.
1, 2, 9, 8, 7, 10, irni, olvasni tanulnak tőle.
6, 10, a rossz ellentéte.
19, mássalhangzó.
1–25, közmondás.

Számrejtvények.

- Beküldte: Fosztó Olga és Déneske. –
- 13, 14, 21 Szintelen folyadék,
1, 2, 5, 6 Földből bányásszák,
8, 16 Mutató névmás,
6, 7, 14, 12 A borbély csinálja,
19, 20 Emberi testrészt,
11, 13, 17, 15 Vizen teszi az ember,
6, 3, 9 Igen ellentéte,
18, 20 Katona csinálja,
10, 5, 4 Török főúr,
1–21 Jó magyar közmondás.

- 4, 17, 21 Korcsolyázni lehet rajta,
12, 13, 14 Mesterember,
11, 10, 8, 9, 15 Amivel a füvet vágják,
3, 2, 6, 10 Sovány ló más neve,
11, 17, 19 Vágó eszköz,
1, 5 Háziállat,
18, 5 Télen szokott esni,
1–21 Közmondás.

Betűrejtvények.

– Beküldte: Bogschné Pezold Irén.

Szülő cs

7 la

Versesrejtvény.

– Beküldte: Horvát László. –

Szó, mely erdőknek fáját jelenti,
Ékezetességével értelmet cseréli
S lesz belőle állat, mely bajuszát félti,
Szalonna és sonka veszélyét jelenti,
Ékezet nélkül nagy várost láthatunk,
Bikavért itten bővében ihatunk.

Csehszlovákiai előfizetőinkhez!

A Cimbora kiadóhivatalának Csehszlovákiában a Szlovák Általános Hitelbank kosicei fiókjánál van számlája, amely számla javára az előfizetési díjakat cseh koronában az alábbi pénzügyintézeteknél lehet befizetni:

Beregsas: Beregmegyei Gazdasági Bank r.-t.

Helmece: Bodrogközi Bank r.-t.

Hlohovec: Galgóczi Hitel intézet.

Ilava: Ilavai Hitelbank.

Lucenec: Nógrádmegyei Népbank.

Michalovce: Nagymihály kereskedelmi és hitelbank r.-t.

Mukacevo: Beregmunkácsi bank r.-t.

Nitra: Nyitrai Takarékbank r.-t.

Nove-Mesto: Első Vágújhelyi Bank r.-t.

Nove-Zámky: Ersekújvári Népbank r.-t.

Presov: Eperjesi Bankegyelet.

Roznava: Rozsnyói Bank r.-t.

Sevljus: Nagyszőlősi Hitelintézet.

Sp. Nova-Ves: Szepes-Iglói Hitelbank r.-t.

Trencin: Trencsényi Hitelbank r.-t.

Trnava: Nagyszombati Első Bank r.-t.

Velke-Kapusany: Nagykaposi Hitelbank r.-t.

Elek nagyapó üzeni:

Minden levél egyenesen Elek nagyapó címére: Kisbaczon, (Bajáni Mici) u. p. Nagy-baczon, (Bajáni Mara) Háromszék megye (Jud. Treiscauna) küldendő, akkor idejében kapok választ. A levélírást egyik fontos szabálya, hogy benne legyen a levélben: hol kell, melyik évben a melyik hónap hányadikán!

Új regény kezdődik az októberi negyvenben. Szokásan a címe: Börme. De van alcíme is: Egy diák-lovagrend története. Börme egy kis leányka a bese-neve, s a kis leány védelmére alakul nehány kis diákból a lovagrend. Ennek a bájosa, hol kacagtató, hol megrikató regénynek Szodry György az írója, aki már több gyönyörű írással ajándékozott meg titeket. Kis diákorán emléke az a regény, melyből szebbet aligha olvastatok. — Horvát Pisti Vadvarom. Falun vagy épp azert nem írtál oly régen. En is a falun élek, Pistike, s hetenként leghevesebb szás levélre válaszlok az újságban és külön levelekben. S ráadásul még menyit mesélt a verset írok! Mi következik ebből? Az, hogy a falun tartózkodás nem mentés. De minden meg van bocsátva, mert látom, hogy szeretsz. A jókívánság sohasem késő. — Denderle József Naszód. Szemcsujárt nyaralást, azért nem írtál oly régen, de nem felekedtél meg a Cimboráról: Szeresztél 3 előfizetőt, kettőt Cseh-szlovákiában, egyet Naszódon, közben egyebet is dolgoztál (hogy mit, azt nem írod) s így gyűjtészt pénzt egy futball labdára. Ugy látszik, nagyon szereted ezt a játékot, ha mindég gyönyörködöl a Cimborá cimpláján futballozó klubban. A kiadóbácsai pótolja a 27. számot. — Csonka Irénke Torda. Amint látom, pompásan felt a vakációd Fráter és Szóvátnál. S menyit ajándékozott kapnál! Egy sor szép világszék gyöngyöt, hét eladást, egy kis piéz cserebet, kepelelapokat és csokoládét. És két hét alatt hízástól kiltől! Nagypapó archépa a Vasárnapi Újság 13. számában (jul. 29.) jelent meg. Sajnálom, hogy két számot hiába vettél meg, de a három az Isten igazá. — Már József Nagygyűsed. Még szerel három előfizetőt Horvát Pistán kívül, hogy Öcsike könyvét megkaphassad. Kívánom, hogy sikerüljön neked. A képrejvénycid jól vannak megszerkesztve, de csak tussal rajzolt képrejvénycid közölhetők. A pontrejtvényed megfejtése az én nevem, amiért nem közölhetem. — Szentpéteri Inyó és Jancsi Marosvásárhely. Örömmel látlak unokám sorában s jól esik hallanom, hogy máris nagyon szereted a Cimborát. A kiadóbácsai pótolja a 30. számot. — Beretky András Egreső. A Nyomorúság és a szegény ember" meséjét dicsérettel érdemelsz. Ha így haladsz tovább, idővel megmunkatárs lehetés a Cimborának. A névnapot kívánásod nem késett el, mert éppen leveled váltala napján ajándékozott meg egy koca 12 malackával. A pontrejtvényed sorra korál. — Luts-wak József Arad. Most írsz először, bár rége olvastója vagy a Cimborának. Nem baj: jobb későn, mint soha. Remélem, szép pirosposztagos korálból haza a nagybányal cserkészfőborból. Lám, ha idős lett volna rá, megérthetted volna, hogyan nyom-ják a Cimborát. Mert ott nyemlék. — Komos Kató Arad. Végre rászántad magadat a levélírára. Ezt jól tetted, mert nagy gyönyörűségei szerzetűl nagyapónak szép és helyes írással. Remélem, hogy ha oly nagyon tetszik a Cimborá, ezután szorgalmasan írsz. A fészta jeles bizonyítványodnak örvendez a annak is, hogy az én Petőfi-könyvemét kaptad jutalmul. Ha apr. 1-től rendeltél meg a Cimborát, s mégis jullustól kezdődőleg kapod, ennek az lehet az oka, hogy az áprilisi számok el-fogytak. A Szőkés a teknőben könyvtárakban is megjelen, s legjobban ha így veszed meg. — Bartók Kató Nagygyűsed. Jutalmul kaptad a Cimborát kedves szüleidől, mert fészta egyszed volt a III. elemiben. Valóban, megérdemelted volna, hogy neved ott legyen a 26-30. szám megjelölt közt, sőt azt is, hogy könyvet nyerj, de hézszed, aug. 9-én kell leveled aug. 21-én érkezett ide! Atyafiságos szeretőfated atyafiságos szeretőfédal viszonzom. — Gross Piroka Arad. Igazán sajnálom, hogy pompás kotta-rejtvényedek nem közölhetem, de fajságosan költés-séges volna a sokszorosítás. — Csillag László Katan. Leveled tudomásulvétel és elintézés végetl továbbítottam a kiadóbácsinak. — Nemes Dezső és József Marosvásárhely. Számom tartom az ígéretet: ezennel szorgalmasan fogok írni. A rejtvényhez mindig oda kell írni a megfejtést is, mert nagyapó csak így tudja gyorsan megbírálni: jó-e a rejtvény vagy nem. Most kiüldött rejtvényeitek ismerősek. Újakt próbáljatok. Kifűnő bizonyítványi fluktóit ezt méltán elvárhatom, ugy-e? — Herczeg Ferenc Marosvásárhely. Ugy sejtem, új olvasója vagy a Cimborának, különben nem írnád: Nagys. Cimb. ra szerkesztőségnek. Következő leveledben így szólts meg engem: Édes Elek nagyapó! Így, Ferike, így! — Kliegl Róbert Temesvár. Eltalálad: nagyapó nagyon szerel féged is, éppon azért ízente neked a mulkior, hogy ne írjal Mackó-történeket, mert ez utánzás a halhatatlan Sebők Zsigmond mackótörténefinek. Gondolj ki valami újat s azon gyakorold magadat az írásban. Hogy édesapád úgy olvassa a Cimborát, mint te, ennek igen örvendez. Ennél nagyobb dicséretet nem mondhatál volna a Cimboráról. Tolmácsoid meleg üdvözlétemet édesapádnak s nemkülömben édesanyádnak, aki hal gyermekre fész és takszít. Földön járó anygal minden ilyen anya. A kiadóbácsai elintézte kérsedet. — Benedek Ernő és Kálmán Sepsiszentgyörgy. Halásznaitok a Cimborából és az Öltből, s az apukátok azt mondja: a kettő együtt jó. Magam is ezt vallom. Ez az igaz egészséges élet, ha test és lélek egyformán táplálkozik. Hál' Istennek, a kisbaczoni unokák is, egészségesek és pirosposztagasak. — Virág Annucci Dés. A jó lelt továbbítottam a Vasár-napi újságnak: eddig bizonyára megkaptad azt a számot, amelyben archépa megjelent. S remélem, megkaptad már a nyári könyvet is. Nyilvánvaló, hogy olvaszt a postán, mert a

kiadóbácsai pontosan postára adja a nyári könyveket. Nevefő archépa egy nevet rám, mint a tavaszi napsugár. Kedves emlékem közé tettem. — Stern Eszter Brassó. Írtam a kiadóbácsainak, hogy Brassóba küldje az újságot. Hogy felt az időd Bányán? — Dávid Antal Kézdivásárhely. Elhiszem, hogy nagyon jól felt az időd a kédsóni fűrdő meg Gyimesben a kedves megymamánál, s nem csudálom, hogy az egész szünid alatt nem értél rá a levélírára. Most már gimnazista vagy, kezdődik a komoly munka, de hiszem, hogy lesz közben időd a levélírára is. Mert ez is komoly munka. Minden levéllel egy lépéssel előbb haladtok a fejlődés útján. — Hirsch Lili Csik-szereda. Smilovits László keszi a levelet s te folytatod. Ez azt írod, hogy küldjem a Cimborát a Smilovits László nevére. Ezt a kérsedet nem írtam. Azt írtam-e ezalatt, hogy közösen járattátok s ezután a Smilovits nevére küldessem? Írd vagy írtátok meg világosabban, nehogy zavar legyen. — Szőke Mihály Székelykeresztúr. Amint látom, még kezdő vagy a rajzolásban, de csak gyakorold magad: gyakorlat teszi a mestert. És igyekezzél oly rejtvényt kiálalni, amely nagyobb előt ismeretlen. — Balogh Mária Budapest. Csak öt hónapig jártál iskolába, mert 3 hónapig Svájcban voltál, 3 hónapig betegeskedtél s mégis fészta egyes volt a bizonyítványod. Ez az igazi székyei vér: még abban a rengeteg nagy városban sem járul el. Bár csak eljöhettétek egyszer Kisbaczonba a látólatk szaladgálni az én unokáimmal! Gécsanyádnak levél ment. Hát csak biztassatok Gyurkával, hogy menál többet írjon a Cimborának. — Péter Margit Dicsőszentmárton. Megértem, hogy oly régen nem írtál, bár hiányoztak nekem kedves leveleid. Nyáradszeredában és Szentgerinczón — amint írod — valósággal elrepült az idő, de a sok kedves emlék megmaradt kicsi unoka-festéveidről. Ót gyermek egy családban: hogyan repült volna el az idő! S mert Géza öcsédnek is általános jeles volt, anyukától kaptatok egy-egy gyönyörű labdát. Szóval: a labdával együtt repült az idő. Való igaz, amit anyuka mondott (az anyák mindig igazat mondanak) sohasem lesztek ilyen boldogok, mint most, amíg gyermekek vagytok, ha — jól tanulok. Géza öcsédnek szerencsét kívánok a nyugalmasághoz, nagyobbbat, mint amilyen szerencsésjűk volt a kisbaczoni unokáknak: egy szép nyári éjszakán az egész nyul-nyajnt ellopták. Anyira bánfotta őket ez, hogy örökre lemondtak a nyugalmaságról. Iszay Sándor unokaöcsédnek a kiadó bácsi küldött mutatványssá-mot. — Nemes András Marosvásárhely. Írtam a kiadó bácsinak, s remélhetően rendbe jön a dolog. A jó leu "bűntetés" megkaptam. Talságosan sokat küldtél: még legalább kétszer bélyeg nélkül küldhettél levelet! — Singer Tibor Marosvásárhely. Mindogy: akár városi, akár falusi gyermekek öimét ked-dőzse, a jó, hogy az újság terjesztésén büszkölök, amiért elismerést érdemelsz. A szépségrejtvényed sorra kerül. — Több unokám panaszkodik, hogy két számban nem volt rejtvény. Nem saundékosas történt es, mert kívánatosnak tartom, hogy minden számban legyen lehetőleg több rejtvény, aminek a megjelölésén jeleteket fűrtétek, hanem — hogy is mondjam? — megszorultak, de ezután lesz rá gondja a nyomda vezetőségének is, hogy ki ne szoriljanak. — Virsik Mariaka, Géza, Margit és Cslmer Malacka-Szlovenszko. Örvendez, hogy az "anyira várva-várt" Cimborá nektek is oly nagyon tetszik, mint erdeily unokáimnak, s mindjárt több ismerőstök címét is közlítek, hogy azok is részesüljenek a Cimborá lelki táplálékában. Külé-heitek mesét, verset, rejtvényt, nagyapó szívesen olvassa és eleményit mond róluk. Eddig bizonytal megkaptátok a többi számot is. — I. Gy. Kolozsvár. Mindakét versben fel-felillan némi tehetség, de a verselő még gyöngéske. — Gaspár Margit és Gizi Dicsőszentmárton. Boldogok vagytok, hogy már nektek is jár a Cimborá. A fl boldogságotok az én boldogsá-gom is. Remélem, szorgalmasan írtok majd a levelet nagyapónak. — N. Maros-szentgyörgy. Érg a gyanum, hogy azt a verset nem a leveledben említtél néni írta, de te magad. Elvárom az öszinre vallomást. — Veréb Jankó második levele idáig feltűnően kevés pályamű érkezett. Ugy látszik, a nagy vakáció nagy örömben megfelleledtettek a pályázatról. Remélem az iskolai komoly munkával egyetemben nehi fehéztök Veréb Jankó levele helyreigazításának is. A pályaművek behűlésének határideje szeptember 26. Az eredményt október végén hirdetem ki.

Cenzurat: Procuror delegat Dr. Olsavetzky.

INGYEN CIMBORÁT, INGYEN KÖNYVET !!

küld Nektek a kiadóbácsai, ha előfizetőket szereztek. — Olvassátok el a boríték hátsó belső oldalán levő felhívást!

A CIMBORA 1923. évének első felében meg-jelent összes számai díszes kötésben kaphatók. A

400 OLDALAS

kötet ára 120 leu. Az összeg előzetes beküldése ellenében vagy utánvétel mellett szállítja a Cimborá kiadóhivatala ○○○○○○○○○○ Szatmár.